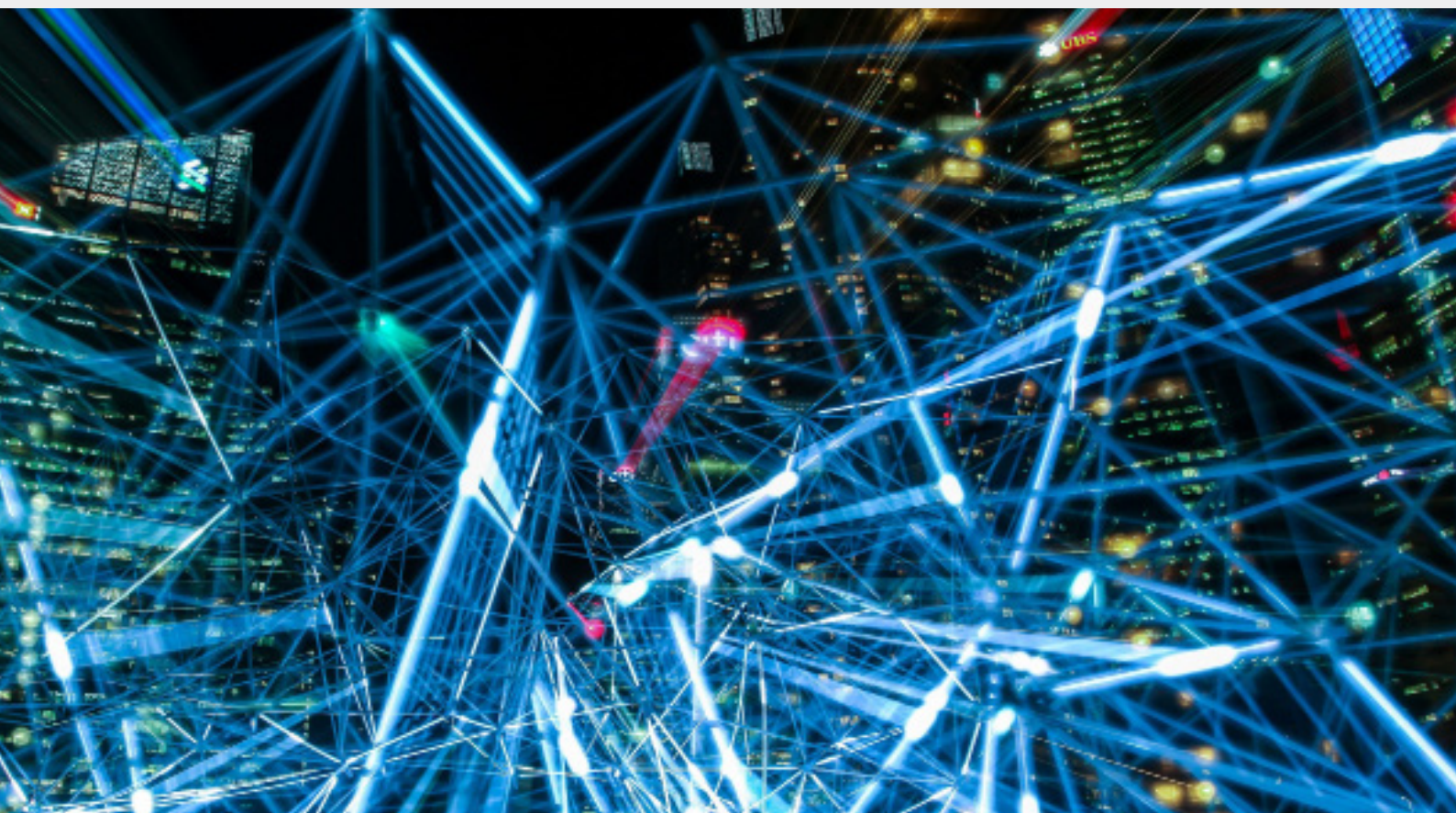

Jak prowadzić warsztaty poświęcone tendencjom

Zestaw narzędzi prognostycznych EMCDDA w dziedzinie narkotyków

Co znajdziesz w tym zestawie narzędzi?

Wprowadzenie: W jakim celu stworzono ten zestaw narzędzi i jak można go wykorzystać?

Czym jest prognozowanie? Dlaczego warto pracować w oparciu o prognozowanie i analizy tendencji oraz ogólne zasady skutecznego stosowania obu tych metod.

Jak zorganizować warsztaty poświęcone tendencjom: Szablony, porady i wskazówki. Etap 1: Przygotowanie warsztatów poświęconych tendencjom. Etap 2: Mapowanie i priorytetyzacja tendencji. Krok 3: Analiza wpływu.

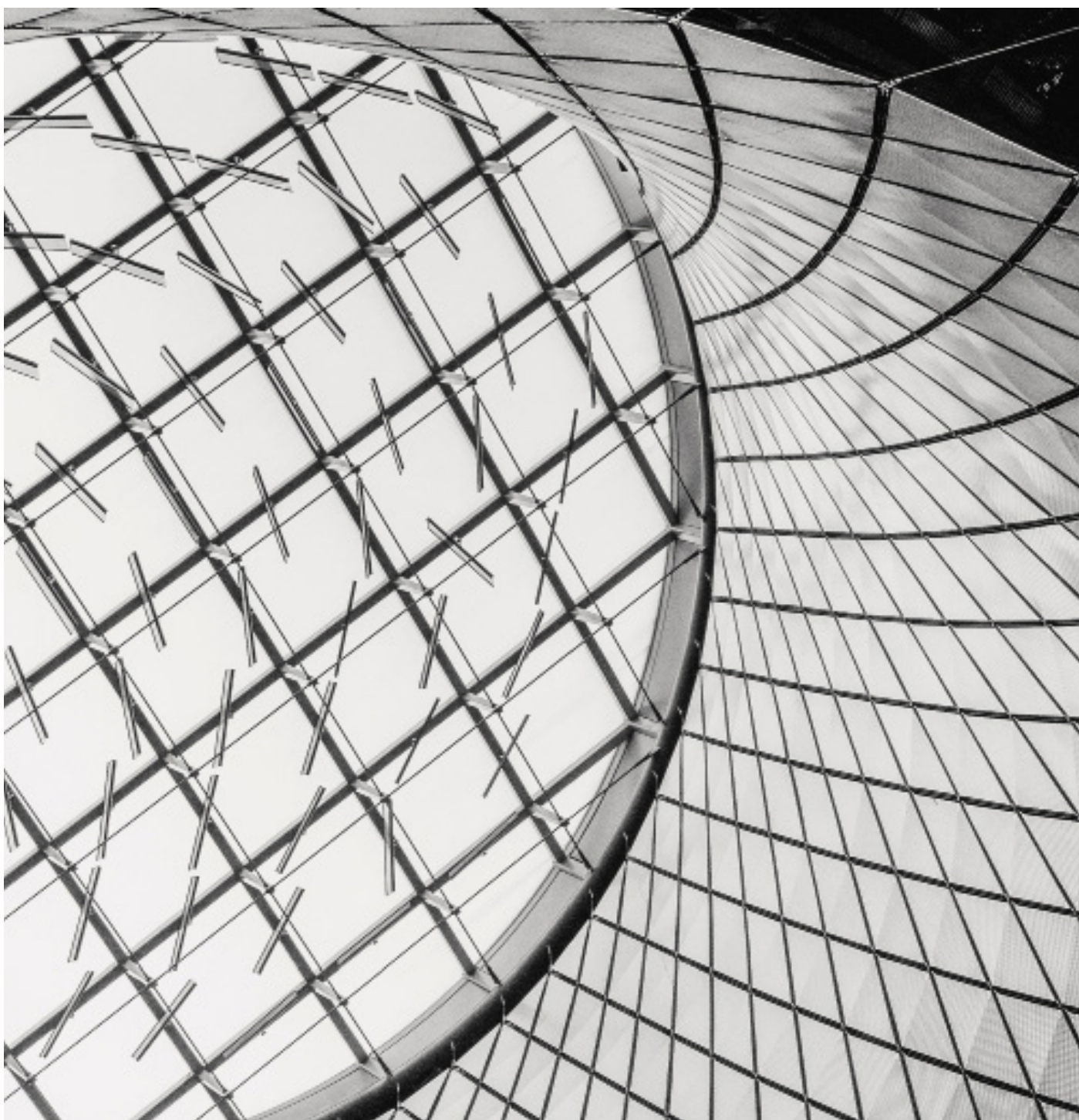
Załącznik: Referencje oraz więcej narzędzi i zasobów.

Zawartość

- [Wprowadzenie](#)
- [Kontekst](#)
- [Organizacja warsztatów](#)
- [Załącznik](#)

„Do niedawna systemy społeczne i kulturowe były budowane wokół naszego przekonania, że życie na ogół toczy się zgodnie z przewidywaniami. W XXI wieku jesteśmy świadkami rozpadu wielu naszych systemów społeczno-kulturowych i ekologicznych. Dzisiejszy świat jest skomplikowany i niepewny”. (Gidley 2017, s. 3)

„Przyszłość jest teraz.

Jest po prostu nierówno rozłożona”. (William Gibson)

Jeden z najbardziej znanych cytatów na temat przyszłości, przypisywany zwykle znanemu autorowi Williamowi Gibsonowi: <https://quoteinvestigator.com/2012/01/24/future-has-arrived/>

Wprowadzenie: W jakim celu stworzono ten zestaw narzędzi i jak można go wykorzystać?

Zestaw narzędzi prognostycznych EMCDDA w dziedzinie narkotyków

W kontekście coraz szybszych, niestabilnych i złożonych zmian prognozowanie (rozumiane tutaj jako systematyczna analiza przewidywanej przyszłości w celu wsparcia procesu decyzyjnego na dziś) staje się coraz bardziej znaczące i coraz szerzej wykorzystywane przez podmioty sektora publicznego w procesie kształtowania polityki w korporacjach i przez organizacje pozarządowe ⁽¹⁾. Prognozowanie jest również – a może przede wszystkim – coraz częściej stosowane i wdrażane w systemie Unii Europejskiej (UE). Instytucje UE, w tym Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej (JRC), Zespół ds. Przyszłości Nauki i Techniki (STOA) Parlamentu Europejskiego oraz inne agencje techniczne UE w **coraz większym stopniu uwzględniają podejścia prognostyczne w swoich** obszarach zadań. W sektorze publicznym podejścia prognostyczne mają na celu **upowszechnianie myślenia systemowego**, zdobywanie **wiedzy wyprzedzającej** i stosowanie procesów uczestnictwa, które z założenia **odcinają się od tradycyjnych granic obszarów polityki i schematów instytucjonalnych**.

W związku z tym od początku 2019 r. Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) buduje potencjał prognozowania w ramach organizacji i ze swoimi zainteresowanymi stronami poprzez różnorodne działania skoncentrowane na tworzeniu ram i rozwijaniu zestawów umiejętności i narzędzi prognozowania organizacji i jej zainteresowanych stron. Działania te obejmują serię warsztatów eksperckich, ćwiczenia z zakresu badania tendencji oraz projekty opracowywania danych mające na celu zwiększenie gotowości w obszarach tendencji, polityki i praktyki w dziedzinie narkotyków. Podczas tego procesu EMCDDA stara się tworzyć produkty wybiegające naprzód poprzez identyfikację przyszłych tendencji i zagrożeń, aby w ten sposób **lepiej wspierać gotowość i reagowanie UE w nieustannie zmieniającym się świecie narkotykowym**, a także bardziej bezpośrednio komunikować się z krajowymi i unijnymi zainteresowanymi stronami. W ramach tych działań różne zainteresowane strony EMCDDA wielokrotnie wyrażały zainteresowanie narzędziami i wsparciem, które umożliwiłyby im realizację własnych inicjatyw lub warsztatów z prognozowania, a przedmiotowy pierwszy zestaw narzędzi ma na celu zaspokojenie tej potrzeby.

⁽¹⁾ Zob. np. Gidley (2017, s. 5), aby poznać szczegóły dotyczące różnych konotacji terminów „prognozowanie”, „badania nad przyszłością”, „badania przyszłościowe lub perspektywiczne” oraz ich historii.

Celem [zestawu narzędzi](#) jest wsparcie innych zainteresowanych stron, podmiotów i badaczy w dziedzinie narkotyków w realizacji ich własnego prognozowania w formie wstępnych warsztatów poświęconych tendencjom. Podejście to zostało wybrane na podstawie doświadczeń zdobytych w ramach własnych prac prognostycznych EMCDDA oraz wysokiego poziomu zainteresowania tego rodzaju warsztatami wyrażonego przez zainteresowane strony. Korzysta się w nim w dużej mierze z elementów zestawu narzędzi od zespołu prognostycznego JRC, przedstawionych w ich zestawie narzędzi do oceny tendencji (JRC, 2019). Pozwala on także na wykorzystanie tendencji opisanych i szczegółowo przeanalizowanych przez centrum megatrendów JRC (JRC 2017). Oprócz korzystania z megatrendów z centrum JRC oraz uwzględniania tych, które zostały zidentyfikowane w procesie prognozowania EMCDDA jako mające kluczowe znaczenie dla przyszłości narkotyków, przedstawione tu podejście i odpowiadający mu zestaw tendencji uwzględniają nowe tendencje – charakterystyczne dla dziedziny narkotyków oraz dla związanych z nią monitorowania i badań – zidentyfikowane w ramach dotychczasowych działań prognozowania EMCDDA. Wszystkie takie tendencje znajdują się w [zestawie kart tendencji](#), który można pobrać ze strony zestawu narzędzi i który jest przeznaczony do wykorzystania wraz z [szablonami](#) do prowadzenia warsztatów zgodnie z podejściem przedstawionym w tym zestawie narzędzi.

Zestaw narzędzi został opracowany w taki sposób, aby mógł być wykorzystywany przez wiele osób w terenie i mógł być dostosowywany na różne sposoby do konkretnych kontekstów. Ponadto chcemy dowiedzieć się, w jaki sposób jest on wykorzystywany, dlatego będziemy wdzięczni za informacje zwrotne, gdy ten zestaw narzędzi zostanie już zastosowany w praktyce.

Poniższe sekcje rozpoczynają się od krótkiego zaprezentowania kontekstu prognozowania i pracy z tendencjami, a następnie przedstawiają narzędzia potrzebne do przeprowadzenia warsztatów dotyczących mapowania przyszłości narkotyków, w tym szablony i informacje o tym, jak wdrożyć każdy etap. Osoby, które chciałyby dowiedzieć się więcej i zagłębić temat, mogą zapoznać się z dodatkowymi źródłami i informacjami dotyczącymi innych, bardziej ogólnych zestawów narzędzi.

Pytania przewodnie dotyczące analizy tendencji:

Jakie zmiany możemy już zaobserwować? Dlaczego, gdzie i w jakim tempie zachodzą te zmiany?

Jakie ma to znaczenie dla naszych dzisiejszych działań? Na jakie zmiany powinniśmy być przygotowani, jakich chcielibyśmy uniknąć lub uczynić je mniej prawdopodobnymi, a jakie warto stymulować?

„Dynamika zmian demograficznych, technologicznych czy gospodarczych będzie bez wątpienia zależała w dużym stopniu od otaczającego środowiska społecznego, politycznego i kulturowego, ale także od naturalnych cech populacji, technologii czy gospodarki”. (Herman Kahn)

Od: Kahn (2021; pierwsze wydanie: 1984). Herman Kahn był jednym z pierwszych najbardziej wpływowych specjalistów w dziedzinie prognozowania. Przywołujemy powyższe twierdzenie, aby podkreślić, że choć analiza tendencji często rozpoczyna się od oddzielnego ich rozpatrywania, to w procesie prognozowania należy również rozważyć interakcje i współzależności między nimi. Jednocześnie ta krótka wypowiedź wyraźnie wskazuje, że przy mapowaniu i analizie tendencji kluczowe jest spojrzenie nie tylko na jeden obszar zmian, jak np. technologia, ale ujęcie zachodzących zjawisk w szerszej perspektywie.

Kontekst: Dlaczego warto pracować w oparciu o prognozowanie i analizy tendencji oraz ogólne zasady skutecznego stosowania obu tych metod

Prognozowanie lub badania nad przyszłością mają **długą tradycję**. Nabrały szczególnego znaczenia w sektorze publicznym i badawczym w okresie powojennym, a w sektorze prywatnym od lat siedemdziesiątych. Istotę koncepcji związanej z prognozowaniem stanowią proaktywna, a nie reaktywna postawa, **identyfikacja i przewidywanie zmian oraz przygotowanie możliwości do podjęcia działania, co pozwoli na uzyskanie pożądaných rezultatów**. Nie twierdzimy, że nasze prognozy są doskonałe, ale raczej **myślimy o licznych potencjalnych rezultatach** (scenariuszach) lub alternatywnych przyszłościach, co pozwala opracować strategie, które są na tyle elastyczne, aby sprawdziły się w wielu możliwych perspektywach. Tym samym działania zorientowane na przyszłość mają zwykle charakter bardziej spekulacyjny niż bardziej konwencjonalne prace naukowe i często opierają się na specjalistycznych, a czasem mniej konwencjonalnych nowatorskich metodach.

W ramach prognozowania jedną z kluczowych metod jest analiza tendencji ⁽²⁾. Stosuje się ją do wczesnego wykrywania istotnych **nowych zjawisk** w środowisku zewnętrznym oraz do **zrozumienia**, gdzie mogą zachodzić **fundamentalne zmiany** i co oznaczają one dla nas samych lub naszej organizacji. Analiza tendencji w dziedzinie narkotyków umożliwia głębsze zrozumienie przyszłych tendencji, dzięki czemu badania i monitorowanie narkotyków pozostają aktualne i stają się coraz bardziej proaktywne. Pozwala to na udzielenie odpowiedniego wsparcia stronie politycznej, zgodnie z paradygmatem „zarządzania wyprzedzającego”.

Przykład typowych etapów analizy tendencji:

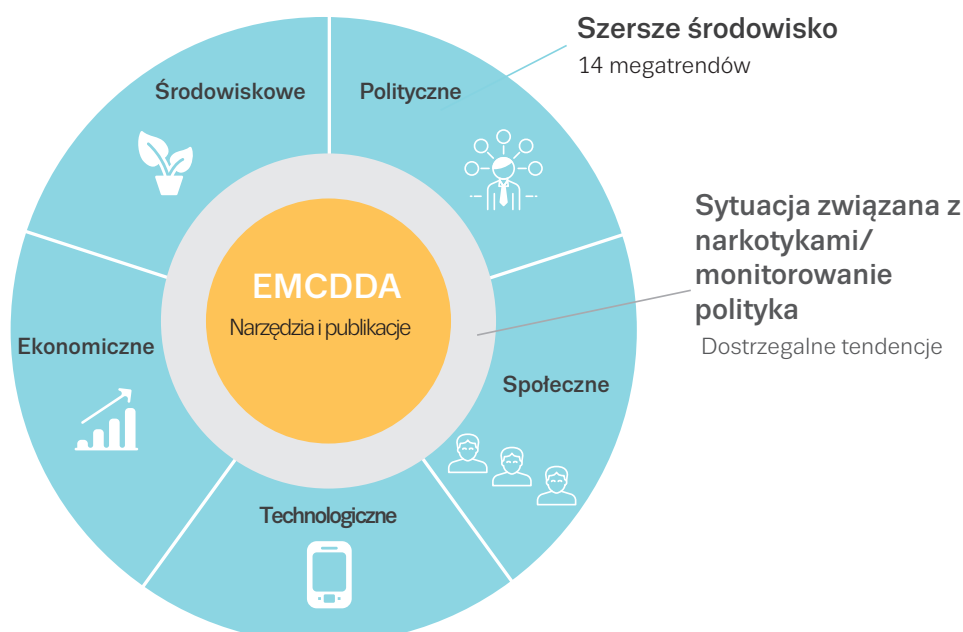
(2) Analizę tendencji określa się często mianem monitorowania lub skanowania środowiska. Szczegółowe informacje dotyczące definicji znajdują się np. w EFP (2010a, 2010b).

Przedstawiony tu [zestaw narzędzi](#) wprowadza jedynie ułamek działań i perspektyw wykorzystywanych w pełnej analizie tendencji. Najlepiej byłoby, gdyby został uzupełniony o dodatkowe etapy badań i analiz. Jednak nawet jeśli jest stosowany jako samodzielna „próba” podejścia do pracy z tendencjami, obejmuje wiele elementów z powyższych kroków. Chociaż koncentruje się on w szczególności na priorytetyzacji tendencji i analizie ich wpływu, pozwala również na identyfikację i włączenie dodatkowych tendencji do tych, które zostały już przedstawione w zestawie kart tendencji.

Podsumowując, wiele zasad okazało się bardzo korzystnych w analizie tendencji w ramach praktyki prognozowania. Pierwszą i najważniejszą jest zasada „**360-stopniowego spojrzenia**”, czyli zastosowania skanowania w różnych obszarach zmian, nie tylko tych bliskich dziedzinie, w której działa organizacja. Można to osiągnąć na przykład dzięki narzędziom analitycznym, takim jak STEEP (narzędzie obejmujące kwestie społeczne, technologiczne, gospodarcze, środowiskowe, polityczne), czyli dzięki zasadzie służącej organizacji zjawisk związanych ze zmianą (patrz poniższy schemat tego podejścia zastosowany przez EMCDDA).

Na koniec chcielibyśmy podkreślić, że chociaż analiza tendencji jest wspólnym punktem wyjścia i głównym elementem składowym każdej praktyki prognozowania, nie jest to jedyne podejście do prognozowania. Istnieje wiele uzupełniających się podejść metodologicznych, które najlepiej byłoby połączyć w przemyślany sposób. Do najbardziej znanych podejść (oprócz skanowania tendencji) należą: opracowywanie scenariuszy, metoda delficka, podejścia oparte na mapowaniu potencjalnych zakłóceń lub tzw. dzikie karty, podejścia oparte na poważnych grach (prognozujących) oraz te łączące projektowanie, sztukę i prognozowanie, które mają umożliwić głębsze zanurzenia się w różnych perspektywach i wyobrażeniach na temat potencjalnych alternatywnych przyszłości.

Podejście STEEP (obejmujące kwestie społeczne, technologiczne, gospodarcze, środowiskowe i polityczne) stosuje się w celu zidentyfikowania niewidocznych obszarów w odniesieniu do tych elementów, które mogą być siłą napędową zmian.

„Istnieje prawdopodobieństwo, że będziemy świadkami od dwóch do trzech dużych pandemii, które zaczną się w regionach o ograniczonej publicznej opiece zdrowotnej i szybko rozprzestrzeniają się na cały świat, a więc będą wymagały szybkiej reakcji”.

(Future Agenda, 2011)

Chociaż kluczowe jest zrozumienie, że praca w oparciu o tendencje, a także ich identyfikacja i analiza jest tylko jednym z elementów układanki zestawu narzędzi prognostycznych oraz że istotne jest, aby nie dać się nadmiernie pochłonąć postawie prognostycznej związanej z pracą z tendencjami, to stwierdzenie z 2011 r. podkreśla, że w niektórych przypadkach niezwykle użyteczne jest wyciągnięcie wniosków z prawdopodobnych wydarzeń oraz przyjęcie odpowiednich środków ostrożności i podjęcie działań. Wypowiedź z Future Agenda jest tylko jednym z kilku istotnych zasobów dotyczących prognozowania, w których podkreślono wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia globalnej pandemii. Z Future Agenda (2011); zob. też np. The Projekt Milenijny (2017).

Jak zorganizować warsztaty poświęcone tendencjom:

Szablony, porady i wskazówki

Przedstawione tu warsztaty poświęcone tendencjom mają być w wysokim stopniu użyteczne dla wielu różnych podmiotów działających w dziedzinie narkotyków, a zatem są one również otwarte na adaptację. W poniższej sekcji opisujemy wszystkie kroki, jakie należy poczynić, aby przygotować, przeprowadzić i udokumentować takie warsztaty. Przedstawiamy porady i wskazówki dotyczące każdego etapu, skupiając się w szczególności na prowadzeniu warsztatów. Na następnych stronach znajdują się [szablony](#) potrzebne do przeprowadzenia warsztatów. Są one dostępne do pobrania wraz z osobnym dokumentem będącym [kartą tendencji](#). W dalszej części omawiamy kwestie organizacyjne, tj. zakładamy, że warsztaty będą realizowane przez zespół ekspertów w obrębie organizacji badawczej lub zajmującej się polityką. Jednak warsztaty mogą być również przeprowadzane przez dowolną grupę zainteresowanych osób lub wykorzystywane przez pojedynczą osobę do ćwiczeń analitycznych.

1 **Etap 1** obejmuje przygotowanie warsztatów. Niektóre kwestie są szczególnie istotne, w tym przede wszystkim określenie i zakomunikowanie jasnego i realistycznego celu (tj. odpowiedź na pytanie „Czego chcemy i co możemy realnie osiągnąć dzięki tym warsztatom?”).

Przykładowo „zaprojektowanie dla naszej organizacji strategii odpornej na zmiany w przyszłości” podczas warsztatów poświęconych tendencjom, które organizacja realizuje po raz pierwszy, nie jest prawdopodobnie celem realistycznym. Niemniej „zebranie pierwszych spostrzeżeń na temat kluczowych tendencji, które mogą mieć wpływ na dziedzinę narkotyków, a tym samym na organizację” jest bardziej prawdopodobne.

Ponadto do uzyskania użytecznych informacji niezbędne jest wybranie i zaproszenie potencjalnych uczestników. Powszechnie stosowanym zaleceniem i przyjętą praktyką dotyczącą prognozowania na potrzeby warsztatów jest stworzenie – w miarę możliwości – grupy osób o zróżnicowanym pochodzeniu, płci, wieku itp. Tę różnorodność perspektyw można częściowo osiągnąć również poprzez zaangażowanie ekspertów zewnętrznych np. ekspertów ds. monitorowania narkotyków, epidemiologów i specjalistów, a także m.in. ekspertów ds. zasobów ludzkich i komunikacji. Wskazane jest, aby w grupie uczestników znaleźli się także zainteresowani wynikami decyzji z danej organizacji, którzy mogliby je wykorzystać np. w procesach planowania, strategii, kształtowania polityki lub innowacji. Zamieszczony na następnej stronie harmonogram zawiera standardowe zapisy dotyczące celów, jak również dodatkowe informacje np. o możliwych wielkościach grup, które sprawdzą się w większości sytuacji.

Przygotowanie od strony praktycznej, a nie specyficznej dla prognozowania, obejmuje odpowiednie rozplanowanie. Oprócz standardowych wymagań dotyczących zorganizowania i odpowiedniego rozmieszczenia pomieszczeń itp. będzie obejmowało:

- wydrukowanie zestawu szablonów sesji grupowych (po jednym na grupę po podziale);
- wydrukowanie zestawów kart tendencji (jeden zestaw na grupę po podziale);
- zaleca się wydrukowanie jednego zestawu kart tendencji w formacie A3, który można by umieścić na ścianie głównej sali warsztatowej, tworząc w ten sposób „scenę”.

2 **Etap 2** rozpoczyna się od przedstawienia zestawu tendencji zawartych w karcie tendencji i zachęcenia uczestników do zgłaszania dodatkowych tendencji (pochodzących z istniejących analiz tendencji na poziomie UE, krajowym lub lokalnym bądź własnych tendencji). Na podstawie zestawu dwóch kryteriów uczestnicy identyfikują następnie szczególnie ważne tendencje i dokonują ich priorytetyzacji na potrzeby dalszej analizy w etapie 3 ⁽³⁾.

3 **W etapie 3** wszystkie priorytetowe tendencje analizuje się pod kątem ich oddziaływania i wpływu na unijną, krajową lub lokalną sytuację narkotykową, a także na samą organizację. W wyniku realizacji warsztatów otrzymuje się zatem zestaw tendencji wraz z przeglądem ich wpływu na sytuację narkotykową i na organizację.

* **Faza opcjonalna:** Jeśli warsztaty mają dłuższą formę, uczestnicy mogą przeprowadzić jeszcze dokładniejszą analizę w dodatkowym etapie, podczas którego omawia się zapotrzebowanie na działania wynikające z wcześniej zidentyfikowanego wpływu. Zidentyfikowane zapotrzebowania na działania można pogrupować na przykład według zainteresowanych stron lub według ich stopnia pilności.

Kluczem do utrzymania zaangażowania uczestników **po zakończeniu warsztatów i** odpowiedniego wykorzystania rezultatów jest sporządzenie w odpowiednim czasie **dokumentacji podsumowującej wyniki**. W podsumowaniu rezultatów warsztatów należy przedstawić – oprócz szczegółów dyskusji – tendencje, których priorytetyzację ustalono w etapie 2, a także zestawienie kluczowych zagadnień i możliwych tematów przekrojowych lub przewodnich, które omówiono w etapie 3, tj. podczas analizy wpływu tendencji. Byłoby wskazane, aby jeszcze przed warsztatami opracować sposób uwzględniania rezultatów w procesach strategicznych lub innowacyjnych w organizacji, tak aby odpowiedni decydenci byli częścią tych procesów.

⁽³⁾ Kryteria zaproponowane w szablonie 1 można dostosować do konkretnego kontekstu, podobnie jak zróżnicowanie wpływów w szablonie 2.

Należy także zauważyć, że zestaw narzędzi jest przygotowany z myślą o **warsztatach trwających 4 godziny**, ale czas ten można wydłużyć. Krótsza wersja dawałaby tylko namiastkę tego podejścia. W zależności od liczby uczestników i innych uwarunkowań warsztaty mogą trwać od półtorej godziny do półtora dnia. Jeśli preferowany jest dłuższy czas trwania warsztatów, można dodać kolejne etapy (np. priorytetyzacja wpływów lub określanie zapotrzebowania na działania) lub wzbogacić istniejące etapy poprzez wydłużenie czasu na wyciągnięcie wniosków podczas pracy w grupie.

Informacja o możliwości przeprowadzenia warsztatów w formie wirtualnej: Warsztaty te mogą być i były z powodzeniem prowadzone wirtualnie (przy użyciu narzędzi do wideokonferencji online oraz narzędzi biurowych online). W zależności od kontekstu zorganizowania warsztatów, możliwości technologicznych i dostępnych narzędzi interaktywnych udostępnione szablony najlepiej byłoby przenieść do formatu wirtualnego, tak aby grupy mogły bezpośrednio i wspólnie pracować w oparciu o nie. Jeśli chodzi o wymiar czasowy, to z reguły nieco skrócony, wynoszący 3 godziny czas trwania okazał się tu korzystny i wykonalny. Wielkość grup w przypadku grup po podziale powinna być ograniczona do maksymalnie pięciu uczestników. Należy także zaplanować częstsze przerwy. Ponadto w przypadku formatu wirtualnego organizatorzy powinni upewnić się, że wszyscy członkowie zespołu prowadzącego projekt oraz moderatorzy są dobrze zaznajomieni z używanymi narzędziami. Do dyspozycji uczestników należy wyznaczyć przedstawiciela wsparcia technicznego, aby zapewnić indywidualną pomoc osobom, które napotkają jakiegokolwiek problemy techniczne.

Jak zorganizować warsztaty poświęcone tendencjom:

Ramy warsztatów

Harmonogram i dodatkowe informacje podane poniżej są wersjami przykładowymi: mogą one wymagać dostosowania do konkretnego przypadku i kontekstu. Może to zależeć na przykład od odbiorców i ich specyficznych potrzeb, w tym ich wcześniejszego poziomu doświadczenia z prognozowaniem, ich roli i funkcji w organizacji oraz przewidywanego wykorzystania wyników.

Warsztaty mają na celu:

- przybliżyć uczestnikom podejście do prognozowania;
- zidentyfikować i poddać refleksji kluczowe zmiany, tj. tendencje w szerszym kontekście;
- przeanalizować wpływy związane z tymi tendencjami.

Rezultaty warsztatów obejmują:

- zestaw priorytetowych tendencji uznanych za najistotniejsze dla dziedziny narkotyków w UE (na poziomie krajowym lub lokalnym) oraz dla organizacji;
- pierwszy przegląd potencjalnych wpływów priorytetowych tendencji;
- jeśli chodzi o rezultaty „miękkie”, uczestnicy zdobywają podstawowe doświadczenie z podejść do prognozowania i wypracowują wspólne stanowisko dotyczące najważniejszych zmian w szerszym kontekście.

Uczestnikami będą:

- eksperci lub zainteresowane strony z organizacji i potencjalnie spoza niej, z różnych środowisk;
- grupa licząca od 6 do 30 osób, w tym moderatorzy; zalecana wielkość grupy w przypadku sesji z grupami po podziale wynosi od 3 do 5 uczestników.

Moderatorzy:

- grupę tę stanowić będą eksperci z organizacji lub wspierani przez wyspecjalizowany zespół ds. prognozowania;
- zaleca się, aby na każdą z grup przypadał jeden moderator oraz jeden nadrzędny moderator, który będzie zarządzał sesjami plenarnymi;
- rolę moderatora podczas sesji roboczych jest zachęcanie uczestników do przedstawiania swoich uwag i komentarzy oraz przypominanie im o wszelkich niewidocznych obszarach;
- z odpowiednim wyprzedzeniem powinni otrzymać od organizatorów warsztatów instrukcje lub odbyć organizowane przez nich szkolenie.

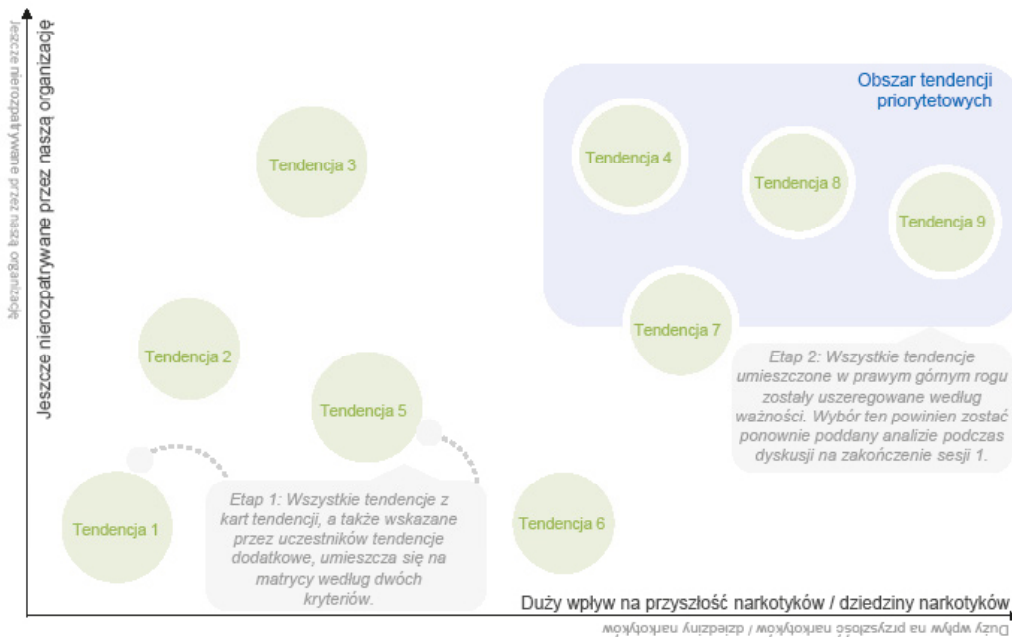
Jak zorganizować warsztaty poświęcone tendencjom: Harmonogram warsztatów

Punkt harmonogramu	Czas trwania w minutach	Szczegółowe informacje
Wprowadzenie	45	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawienie celów i podejścia oraz uczestników i moderatorów Prezentacja (opcjonalnie) Pierwsza debata i sesja Q&A <p><i>Prowadzona w formie plenarnej z udziałem wszystkich uczestników warsztatów.</i></p>
Sesja 1: Mapowanie i priorytetyzacja tendencji	90	<ul style="list-style-type: none"> Uczestnicy ustalają priorytety tendencji w oparciu o szablon 1 (dodaj link) Rozpoczynają od kart tendencji i korzystają z nich Uczestnicy mogą również zidentyfikować dodatkowe tendencje (poza tymi, które zostały ujęte w zestawie kart tendencji) <p><i>Sesję przeprowadza się w małych grupach roboczych, pracujących równolegle nad tymi samymi zadaniami.</i></p>
Przerwa	15	
Sesja 2: Analiza wpływu tendencji	60	<ul style="list-style-type: none"> W oparciu o szablon 2 uczestnicy określają wpływ (skutki) tendencji, których priorytetyzację ustalili podczas sesji 1 (dodaj link) <p><i>Sesję przeprowadza się w małych grupach roboczych, pracujących równolegle nad tymi samymi zadaniami.</i></p>
Wyniki i podsumowanie	30	<ul style="list-style-type: none"> Wszystkie grupy dzielą się najistotniejszymi spostrzeżeniami dotyczącymi ich wyników (wybranymi) Główne tematy i dodatkowe informacje Prezentuje się i uzgadnia informacje o konkretnych kolejnych krokach <p><i>Ta część prowadzona jest w formie plenarnej i biorą w niej udział wszyscy uczestnicy warsztatów.</i></p>

Szablony

Prezentowane poniżej szablony można pobrać ze [strony internetowej zestawu narzędzi](#).

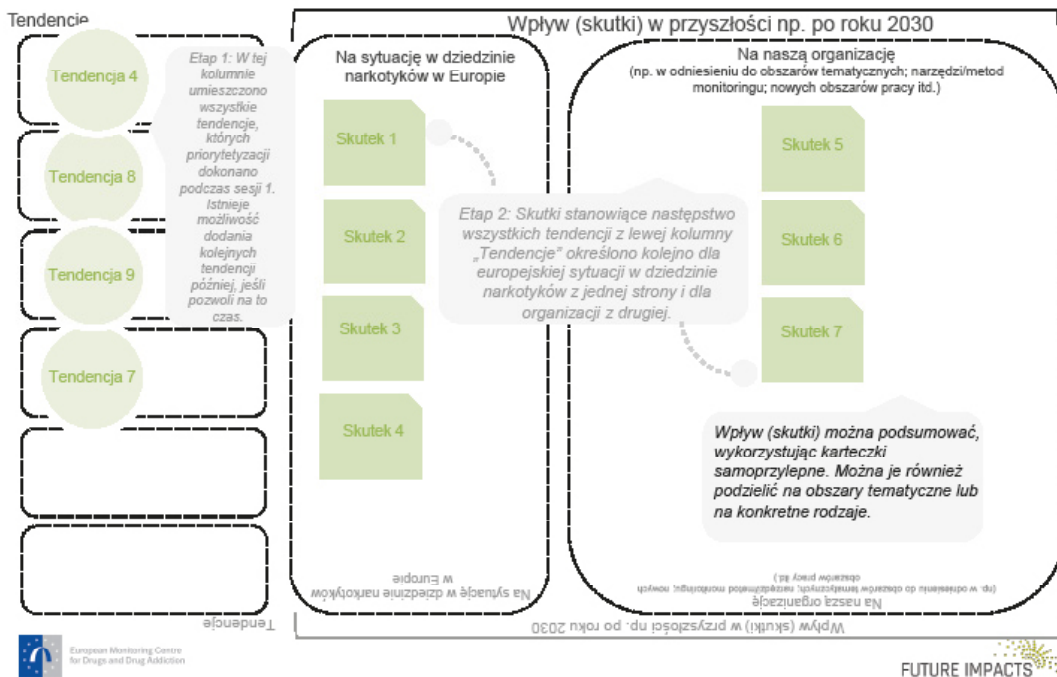
Szablon 1 z zestawu narzędzi prognozowania tendencji EMCDDA: mapowanie i priorytetyzacja tendencji (Wersja z przykładami i instrukcjami; zob. także pusty formularz do wydrukowania dostępny na następnej stronie)

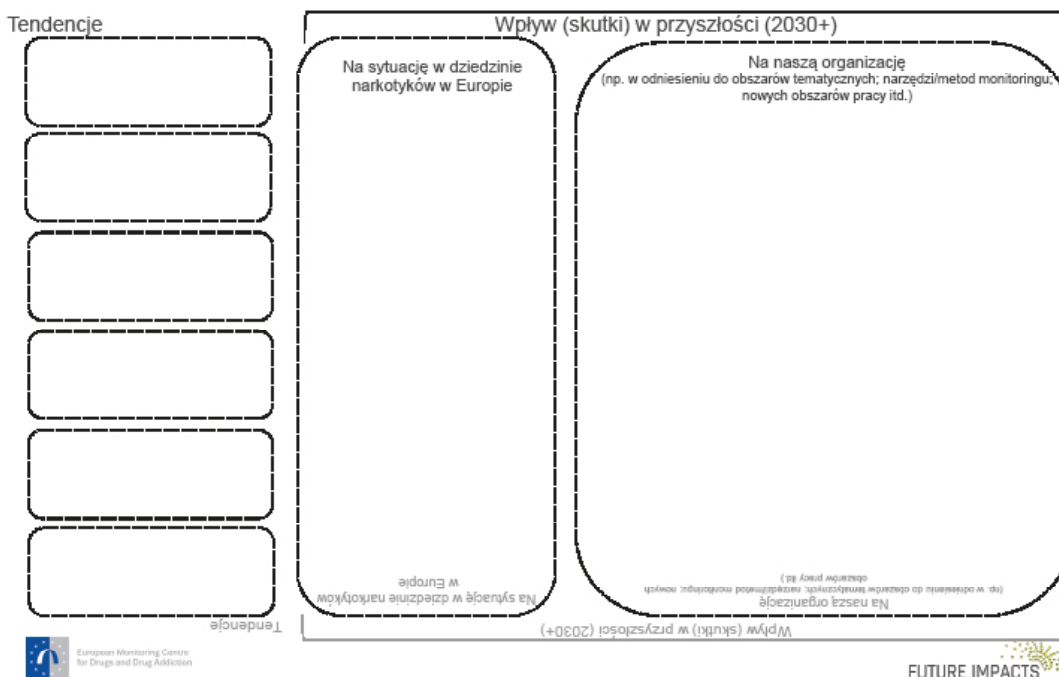
Szablon 1 z zestawu narzędzi prognozowania tendencji EMCDDA: mapowanie i priorytetyzacja tendencji

Szablon 2 z zestawu narzędzi prognozowania tendencji EMCDDA: analiza wpływu tendencji
(Wersja z przykładami i instrukcjami; zob. także pusty formularz do wydrukowania dostępny na następnej stronie)

Szablon 2 z zestawu narzędzi prognozowania tendencji EMCDDA: analiza wpływu tendencji

Załącznik: Referencje oraz więcej narzędzi i zasobów

Przykładowe referencje dotyczące prognozowania i analizy tendencji:

Szczegółowe informacje na temat wszystkich 14 megatrendów Wspólnego Centrum Badawczego:

Wspólne Centrum Badawcze (JRC) (2017), *The megatrends hub* [Centrum megatrendów], https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en

Krótkie wprowadzenie do skanowania środowiskowego:

European Foresight Platform (EFP) (2010a), *Environmental scanning* [Skanowanie środowiskowe], <http://www.foresight-platform.eu/community/forlearn/how-to-do-foresight/methods/analysis/environmental-scanning/>

Krótkie wprowadzenie do skanowania horyzontalnego:

EFP (2010b), *Horizon scanning* [Skanowanie horyzontalne], <http://www.foresight-platform.eu/community/forlearn/how-to-do-foresight/methods/analysis/horizon-scanning/>

Wprowadzenie do tendencji i megatrendów:

EFP (2016), *Megatrend / trend / driver / issue* [Megatrend / tendencja / siła napędowa / problem], <http://www.foresight-platform.eu/community/forlearn/how-to-do-foresight/methods/analysis/megatrend-trend-driver-issue/>

Więcej o skanowaniu horyzontalnym i o integracji badań:

Instytut Fraunhofera ds. Badań nad Systemami i Innowacjami (2015), *Models of horizon scanning: how to integrate horizon scanning into European research and innovation policies* [Modele skanowania horyzontalnego: jak włączyć skanowanie horyzontalne do europejskiej polityki badań i rozwoju], Instytut Fraunhofera ds. Badań nad Systemami i Innowacjami, Karlsruhe, <https://www.isi.fraunhofer.de/content/dam/isi/dokumente/ccv/2015/Models-of-Horizon-Scanning.pdf>

Informacje i zasoby z Future Agenda:

Future Agenda (2011), *The World in 2020* [Świat w 2020 roku], Oksford 2011, <https://www.futureagenda.org>

Kahn, H. (2021), *Forecasting the Future* [Prognozowanie przyszłości], Instytut Hudsonski. Pierwsze wydanie: 13 września 1984, ostatni dostęp: czerwiec 2021, <https://www.hudson.org/research/2729-forecasting-the-future>

Informacje i zasoby z Projektu Milenijnego ONZ:

Projekt Milenijny ONZ (2017), *State of the future 19.1 [Stan przyszłości 19.1]*, Projekt Milenijny ONZ, Waszyngton, <https://www.millennium-project.org/state-of-the-future-version-19-1/>

Rohrbeck, R. (2013), *Trend scanning, scouting and foresight techniques [Techniki skanowania, rozpoznawania i prognozowania tendencji]*, https://www.researchgate.net/publication/236897709_Trend_Scanning_Scouting_and_Foresight_Techniques

Przykładowe dokumenty referencyjne dotyczące innych zestawów narzędzi prognostycznych:

Uniwersytet Cranfield (2018), *Horizon scanning toolkit. Smarter regulation of waste in Europe: LIFE SMART waste project [Zestaw narzędzi skanowania horyzontalnego. Inteligentniejsze regulacje dotyczące odpadów w Europie: Projekt LIFE SMART dotyczący odpadów]*, <https://www.sepa.org.uk/media/367059/lsw-b4-horizon-scanning-toolkit-v10.pdf>

Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej (JRC) (2019), *Megatrends engagement tools [Narzędzia angażujące megatrendy]*, https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/megatrends-engagement-tools_en

UK Government Office for Science (2017), *The futures toolkit: Tools for futures thinking and foresight across UK government [Zestaw narzędzi przyszłości: narzędzia do przyszłościowego myślenia i prognozowania w rządzie Wielkiej Brytanii]*, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/674209/futures-toolkit-edition-1.pdf

Przykładowe dokumenty referencyjne dotyczące prognozowania wdrożonego do systemu UE:

Komisja Europejska (2021), *Foresight [Prognozowanie]*, https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/foresight_en

Europejski Ośrodek Strategii Politycznej Komisji Europejskiej (EOSP) (2021), *Europejski Ośrodek Strategii Politycznej*, www.ec.europa.eu/epsc/

Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej (JRC) (2021), *Megatrends engagement tools [Narzędzia angażujące megatrendy]*, https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/megatrends-engagement-tools_en

Przykładowe dokumenty referencyjne dotyczące prognozowania w dziedzinie narkotyków:

Zespół ds. Przyszłości Nauki i Techniki Parlamentu Europejskiego (STOA) (2017), *Technological innovation strategies in substance use disorders [Strategie innowacji technologicznych w zaburzeniach na tle uzależnień]*, Zespół ds. Przyszłości Nauki i Techniki, [https://www.europarl.europa.eu/stoa/en/document/EPRS_STU\(2017\)581942](https://www.europarl.europa.eu/stoa/en/document/EPRS_STU(2017)581942)

Global Initiative (2021), *The global illicit economy [Nielegalna światowa gospodarka]*, <https://globalinitiative.net/analysis/global-organized-crime/>

Karlsen, J. E., Gual, A. i Anderson, P. (2013), *Foresighting addiction and lifestyles in Europe 2030+ [Prognozowanie uzależnień i stylów życia w Europie po 2030 r.]*, *European Journal of Futures Research* 1, 19, <https://doi.org/10.1007/s40309-013-0019-0>

UK Government Office for Science (2005), *Drugs Futures 2025 [Przyszłość narkotyków 2025]*, <https://www.gov.uk/government/publications/drugs-futures-2025>
O wpływie w przyszłości

O Future Impacts

Future Impacts opracowuje i wdraża procesy prognostyczne, które skupiają się na kwestiach dotyczących przyszłości organizacji i korporacji. Realizujemy projekty prognostyczne, aby już dziś móc określić działania zorientowane na przyszłość, jakie będzie można podjąć. W tym celu wykorzystujemy lub łączymy między innymi analizę tendencji, scenariusze i badania metodą delficką. Oprócz skupiania się na rozwoju i wdrażaniu zindywidualizowanych gier prognostycznych, koncentrujemy się również na budowaniu potencjału prognostycznego. Wspieramy naszych klientów w poszerzaniu ich możliwości i rozwijaniu umiejętności w zakresie prognozowania poprzez szkolenia, zestawy narzędzi i coaching.

www.future-impacts.de

O EMCDDA

Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii jest zdecentralizowaną agencją UE, która zapewnia UE i jej państwom członkowskim rzeczowy przegląd problemów związanych z narkotykami w Europie oraz solidną bazę wiedzy stanowiącą wsparcie w debacie na temat narkotyków. Obecnie oferuje decydentom dane, których potrzebują do opracowania rzetelnych przepisów i strategii dotyczących narkotyków. Pomaga również profesjonalistom i specjalistom z sektora wskazać najlepsze praktyki i nowe obszary badań.

www.emcdda.europa.eu

Licencja

Zestaw narzędzi „Jak prowadzić warsztaty poświęcone tendencjom. Zestaw narzędzi prognostycznych EMCDDA dla dziedziny narkotyków” jest objęty licencją Creative Commons 4.0 International (CC BY-SA 4.0). Więcej szczegółów na temat licencji można znaleźć na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Podziękowania dla JRC

Zestaw narzędzi w znacznym stopniu opiera się na pracach Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) dotyczących megatrendów. Doceniamy te prace i decyzję o ich udostępnieniu i wykorzystaniu na licencji Creative Commons 4.0.

Informację zwrotną można wysłać na adres: Klaudia.Palczak@emcdda.europa.eu

Nota prawna: Ani EMCDDA, ani żadna inna osoba działająca w imieniu EMCDDA nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne wykorzystanie następujących informacji.

Zdjęcia: pexels.com.

© Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, 2022
Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła.
Niniejsza publikacja dostępna jest wyłącznie w wersji elektronicznej.

EMCDDA, Praça Europa 1, Cais do Sodré, 1249-289 Lizbona, Portugalia
Tel.: (351) 211 21 02 00 | info@emcdda.europa.eu
emcdda.europa.eu | twitter.com/emcdda | facebook.com/emcdda
linkedin.com/company/emcdda | instagram.com/emcdda | youtube.com/emcddatube

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej

Luksemburg: Urząd Publikacji
Unii Europejskiej, 2022
doi:10.2810/681203
ISBN 978-92-9497-811-0
TD-07-22-427-PL-N